

BDO

BDO

BDO

Mäntyharjun kunta

Kohdennetut lisätarkastustoimenpiteet

Tiivistelmä 2.4.2026 annetusta raportista

TOIMEKSIANNON TAUSTA JA RAJAUKSET

TARKASTUSRAPORTIN JAKELU

Raporttimme on tarkoitettu ainoastaan Mäntyharjun kunnanhallituksen, teknisen lautakunnan ja sivistyslautakunnan sekä kunnanjohtajan ja tämän valtuuttamien johtavien viranhaltijoiden käyttöön. Raporttiamme ei tule ilman suostumustamme luovuttaa tai lainata kokonaan tai osittain kolmansien osapuolien käyttöön.

TARKASTUKSEN TAUSTA

Mäntyharjun kunnanhallitus on 25.8.2025 § 59 päättänyt, että se antaa kunnan tilintarkastusyhteisölle toimeksiannon tarkastaa:

1. Investointina toteutetut Hassunpekon- ja Kolmihaarantien katukorjauskohteita ja vesihuoltoa koskevat hankintapäätökset (urakkasopimus 477 703);
2. Investointina toteutetun Poitin vesihuollon uusimista ja siirtoa (urakkasopimus 27.11.2024) koskevat hankintapäätökset;
3. Sivistysjohtajan hankintapäätökset 2-4 kpl (käyttötalous) ja oikeuttaa kunnanjohtajan päättämään tältä osin tarkastuskohteet.

TARKASTUKSEN RAJAUKSET

Olemme keskustelleet kunnanjohtaja Juho Järvenpään kanssa tarkastuksen rajauksista loka-joulukuussa 2025. Keskustelujen pohjalta tarkennetut tarkastuskysymykset on esitetty seuraavilla sivuilla.

Tarkastuksessa ei oteta kantaa hankintojen tai hankintamenettelyn tarkoituksenmukaisuuteen. Tarkastuksessa ei ole huomioitu kunnan muita hankintoja kuin tarkastuskysymyksissä rajatut hankinnat.

TARKASTUSMENETELMÄT JA TARKASTUKSEN TOTEUTUS

Olemme toteuttaneet tarkastuksen tammi-maaliskuussa 2026 aineistotarkastuksena. Tarkastuksessa olemme tarkastaneet nimettyihin hankintoihin liittyviä toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä, hankinta-asiakirjoja, kunnan ostolaskuaineistoa ja hankintoihin liittyviä asiakirjoja. Lisäksi olemme haastatelleet seuraavia henkilöitä puhelimitse ja sähköpostitse:

- Tekninen johtaja Ville Partio
- Sivistystoimialan johtaja Jari Hautamäki
- Vesihuoltomestari Ali Tiimonen
- Lisäksi olemme saaneet aineistoa ja lisätietoja useilta kunnan henkilöiltä ja Sarastialta (kirjanpito).

Teknisen toimen hankinnat

Kolmihaaran katu- ja vesihuoltourakka

Urakan hankintapäätös on tehty teknisessä lautakunnassa 21.5.2024 § 42: valittu edullisin tarjous Maanrakennus Suutarinen Oy 688.700 € (alv 0 %), josta katukorjaus 235 t€ ja vesi- ja viemärirakennus 454 t€.

Onko teknisellä johtajalla ollut oikeus sopia urakan sopimusmuutoksista?

Tekninen lautakunta on 27.8.2024 § 57 delegoinut tekniselle johtajalle päätösvalan sopia muutoksista urakka-alueeseen ja neuvotella urakkahinnan alennuksen, koska urakka-alue on pienentynyt. ”Kohteen aloituskokouksen jälkeen on tullut esille suunnitelmien mukaista toteutusta estäviä asioita. Tehdasalueen läpi kulkevaa linjojen osaa ei pystytä toteuttamaan. Nopealla aikataululla ei ollut mahdollista saada uusia suunnitelmia hyväksyttäväksi.”

Voimassa olleen hallintosäännön mukaan tekninen johtaja ”päättää välttämättömistä muutoksista hyväksytyihin rakennussuunnitelmiin, mikäli urakasopimuksesta ei muuta johdu eikä tämä aiheuta rakennuksen käyttötarkoituksen eikä hyväksytyyn laatu- ja kustannustason muutosta.”

Onko sopimusmuutoksia koskeva päätöksenteko dokumentoitu ja perusteltu asianmukaisesti?

Urakka-alueen muutoksista ja urakkahinnan hyvityksestä ei ole käsityksemme mukaan tehty viranhaltijapäätöstä, josta ilmenisi tehtyjen muutosten ja saatavan hyvityksen ja sen salauksen perusteet, tai muuta virallista dokumenttia/sopimusta.

- Urakan hankintasopimuksessa suunnitelmamuutoksista sekä lisä- ja muutostöistä on todettu: Suunnitelmien muuttamisesta on sovittava tilaajan kanssa etukäteen. Muutostöistä tulee antaa kirjallinen tarjous ennen töiden aloittamista tilaajalle. Töitä ei saa aloittaa ennen kuin tilaaja on käsitellyt tarjouksen. Pienistä lisä- ja muutostöistä ovat oikeutettuja päättämään ja niistä aiheutuvia tilauksia tekemään tekninen johtaja Ville Partio tai hänen sijaisensa.

Tekniseltä johtajalta saamamme tiedon mukaan urakan ulkopuolinen valvoja on mahdollisesti hyväksynyt lisätyötarjouksen, mutta emme ole saaneet tätä koskevaa dokumentaatiota käyttöömmme.

Teknisen johtajan ja urakoitsijan välisestä neuvottelusta on laadittu lyhyt muistio (allekirjoittamaton), johon on kirjattu hyvityssumma. Muistiossa todetaan, että urakoitsijan toimittama hyvityslasku salataan, muttei perusteita salaamiselle.

Saatu hyvityslasku (51 t€, alv 0 %) on kirjattu kunnan kirjanpitoon 31.12.2024.

Kolmihaaran katu- ja vesihuoltourakka

Kuinka urakkamuutoksen yhteydessä kunnan omistukseen siirtyneet varastotuotteet on varastoitu ja luetteloitu?

Teknisen johtajan ja urakoitsijan välisessä urakkamuutosta koskevassa muistiossa (allekirjoittamaton) todetaan, että ”hyvityksen määrässä huomioidaan alueella tehdyt valmistelevat työt, urakoitsijan kate, urakoitsijan kalusto- ja henkilöstövaraukset sekä *mahdollinen ylijäävä materiaali*”.

Tekniseltä johtajalta saamamme tiedon mukaan urakoitsijan kanssa on sovittu, että hankitut tavarat ovat kunnan omaisuutta. Hänen mukaansa vesihuoltomestarin tehtävänä on ollut hakea tuotteet kunnan varastoon ja hyödyntää muissa kohteissa, mutta tekninen johtaja ei ole varmistanut, onko näin toimittu.

Vesihuoltomestarilta saamamme tiedon mukaan hän ei ole ollut tietoinen asiasta eikä Kolmihaan urakassa käyttämättä jäänyttä materiaalia ole hänen mukaansa varastoitu kunnan varastoon eikä näitä ole käytetty Poitin urakassa.

Emme ole saaneet käyttöömmme luetteloita kunnalle siirtyneistä tuotteista tai tietoa niiden euromääräisestä arvosta tai muuta evidenssiä (kuten valokuvaa) tuotteiden olemassa olosta.

Suositukset / jatkotoimenpiteet

1. Sisäisen ohjeistuksen täydentäminen hankintojen lisä- ja muutostöitä koskevien käytänteiden, edellytetyn dokumentaation ja toimivaltuuksien osalta.
2. Sopimusasiakirjojen ja niihin tehtyjen muutosten asianmukaisen arkistoinnin varmistaminen.
3. Kunnalle siirtyneen materiaalin varastointipaikan selvittäminen ja sen varmistaminen, onko kunta saanut ao. omaisuuden hallintaansa
4. Varastokirjanpidon ja inventointikäytänteiden kehittäminen

Poitin vesihuoltourakka

Urakan hankintapäätöksen on tehty teknisen johtajan viranhaltijapäätöksellä 28.8.2024 § 14: vesi- ja viemäriinjan siirtourakka hankintaan suoraan hankintana Maarakennus Suutarinen Oy:ltä (147 t€, alv 0 %).

Päätöksessä on perusteltu suoraan hankinnan toteuttamisen syytä ja viitattu kunnan hankintaohjeeseen, jossa on määrätty suoraan hankinnan perusteista sekä toimialajohtajan hankintoihin liittyvästä päätösvallasta ja hankintarajasta (150 t€). Päätöksessä on myös viitattu hallintosäännön mukaiseen toimialajohtajan hankintavaltuuteen.

Onko kunnalla ja teknisellä johtajalla ollut oikeus tehdä suoraan hankinta hankintalainsäädännön ja kunnan hankintasäännön nojalla?

Hankinta-arvo (147 t€, alv 0 %) ei ole ylittänyt hankintalainsäädännön mukaista hankintaraja-arvoa tai kunnan hallintosäännön mukaista toimialajohtajan hankintavaltuutta:

- Hankintalain rakennusurakoiden kansallinen hankintaraja on 150 t€ (alv 0 %).
- Kunnan hallintosäännön 29b §:n mukaan toimialajohtaja päättää hankinnoista talousarvion ja kunnan hallituksen hyväksymän hankintaohjeen mukaisesti. Kunnan hankintaohjeen mukaan toimialajohtajalla on rakennusurakoiden ja käyttöoikeussopimusten hankintavaltuus 150.000 euroon asti. Hankintaohjeen mukaan suoraan hankinta voidaan tehdä hankintalain kansalliseen kynnysarvoon asti erityisin perustein.
- Kunnan muutetussa talousarviossa 2024 on ollut 570 t€:n määräraha Kolmihaarantien ja Hassunpekontien vesiverkoston saneeraukseen.

Onko suoraan hankintapäätös dokumentoitu ja perusteltu asianmukaisesti?

Teknisen johtajan hankintapäätöksessä suoraan hankintaa on perusteltu seuraavilla tekijöillä (alla tiivistettynä), jotka vastaavat kunnan hankintaohjeen mukaisia perusteita:

1. Hankinnan jääminen alle kansallisen kynnysarvon (150.000 euroa)
2. Hankinta on tehtävä kunnasta riippumattomasta kiireellisestä syystä johtuen.
3. Kuomiokoski Oy:n laajennushankkeen positiiviset vaikutukset aluetaloudelle ja kuntastrategian toteuttaminen ("palvelemme yrityksiä nopeasti, ketterästi ja mahdollisimman kevyellä byrokratialla")
4. Kilpailutuksella ei saavuteta Mäntyharjun kunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista ratkaisua. Sama urakoitsija pystyy toteuttamaan urakan edullisemmin, koska vastaa myös rakennushankkeen muista urakoista. Tarjouskilpailun kustannukset ohittaisivat kilpailutuksessa saatavan hyödyn.

Lisäksi hankintapäätöksestä käy ilmi toimivallan perusteet (viittaukset hallintosääntöön ja hankintaohjeeseen) ja Maarakennus Suutarinen Oy:n antaman tarjouksen arvo. Hankintapäätöksessä ei ole muita liitteitä kuin oikaisuvaatimusohjeet.

Maarakennus Suutarinen Oy:n antaman tarjouksen (sähköposti) mukainen urakan kokonaishinta vastaa hankintapäätöstä. Tarjous ei ole sisältänyt muita tietoja kuin hintatiedon.

Poitin vesihuoltourakka

Kuinka paljon tehdystä hankinnasta on syntynyt kuluja kunnalle kunnan ostolaskuaineiston 2024-2025 perusteella?

Poitin vesihuoltourakkaa ei ole eritelty kirjanpidollisesti, vaan urakan kustannukset on kirjattu Verkoston saneeraus 2024 ja 2025 - investointikohteille, joille on voitu kirjata myös muita ao. hankkeisiin liittyviä kustannuksia.

Investointiprojekti	Toteutunut nettomeno
Verkoston saneeraus 2024	573 t€ (MTA 570 t€)
Verkoston saneeraus 2025	253 t€ (MTA 270 t€; kirjanpidon tieto päivältä 26.1.2026)
Yhteensä	826 t€ (MTA 840 t€)

Maanrakennus Suutarinen Oy:n ostolaskut

Tilivuosi, jolle kirjattu	t€ (alv 0 %)
2024	1.083 t€, josta investointihankkeelle Verkoston saneeraus 584 t€. <ul style="list-style-type: none">Sis. 11 t€ toimisto- ja asiantuntijapalveluita (käyttötalous)Sis. 26 t€ (50 %) kunnan saamasta Kolmihaaran urakan hyvityslaskusta
2025	3 t€ (9/2025) laskuselitteellä ”Kolmihaarantie elokuu 2025”

Suosituksset / jatkotoimenpiteet

- Suosittelimme avaamaan investointihankkeille/-urakoille kullekin oman projektikoodin/projektitunnisteen, jotta urakkakustannukset on selkeästi eriteltävissä kirjanpidossa. Tämä helpottaa ja selkiyttää myös investointeihin liittyvää talousarvion seurantaprosessia.
- Sisäisen valvonnan tehostamiseksi suosittelemme, että kunnan toiminnan ja talouden kannalta merkittävien ja euromääräisesti suurien investointien toteumasta raportoidaan tilinpäätöksen lisäksi kunnan osavuositarkastuksissa ja lisäksi säännöllisesti sille toimielimelle, jonka alaisuuteen ao. investointi kuuluu.

Sivistystoimen hankinnat

Sivistysjohtajan tekemät hankintapäätökset

Erityislasten oppilaskuljetus / Vs. sivistysjohtaja Jari Hautamäki 8.8.2023 § 6

Päätetty hankkia erityisoppilaan väliaikainen oppilaskuljetus Taksi Turunen Harri Oy:ltä ajalle 7.8.-30.9.2023 välillä Mäntyharju - Jyväskylä yhteishintaan 418 € (alv 0 %) / viikko. Hankinnan yhteiskustannus on kouluviikkojen määrän mukaan enintään 3,3 t€ (alv 0 %). Toteutumattomista kuljetuksista ei voida laskuttaa.

Päätöksen perusteluissa on esitetty syy hankinnalle (ei avattu tässä tarkemmin tietosuojasyistä).

Koska kyseessä on yhtä oppilasta koskeva oppilaskuljetuspäätös, ei päätös kuulu lautakunnan otto-oikeuden piiriin, vaan muutoksenhaku osoitetaan hallinto-oikeudelle (perusopetuslaki 628/1998).

Erityislasten oppilaskuljetus / Vs. sivistysjohtaja Jari Hautamäki 11.9.2023 § 7

Päätetty hankkia erityislasten oppilaskuljetukset Taksi Turunen Harri Oy:ltä tarjouksen mukaisesti yhteishintaan 15 t€. Tarjouspyynnön mukaan kuljetukset ovat ajalle 2.10.2023-2.6.2024.

Päätöksen perusteluista ilmenee, että tarjous on saatu kuudelta tarjoajalta, joista Taksi Turunen Harri Oy on ollut edullisin kaikissa tarjouspyynnössä esitetyissä lähtötilanteissa. Hankintapäätöksen liitteenä on hintavertailutaulukko.

Päätöstä ei ole viety sivistyslautakunnalle tiedoksi tai otto-oikeuskäsittelyyn. Voimassa olleen hallintosäännön § 34 mukaan kunnan hankintaohjeen mukaiset pienhankinnat eivät ole otto-oikeuden piirissä, joten päätöksen käsittely lautakunnassa ei tämän perusteella ole ollut tarpeellista.

Onko sivistysjohtajalla ollut toimivaltuus hankintapäätösten tekemiseen?

Vs. sivistysjohtajalla on ollut voimaissa olleiden hallintosäännön ja hankintaohjeen mukainen toimivaltuus hankinta-asiassa.

- Hallintosäännön mukaan toimialajohtaja päättää hankinnoista talousarvion ja kunnanhallituksen hyväksymän hankintaohjeen mukaisesti.
- Hankintaohjeen mukaan toimialajohtaja päättää hankinnoista, jotka ovat alle 60 t€.
- Hankintaohjeen mukaan suora hankinta voidaan tehdä tilanteissa, joissa hankinnan arvo jää alle 5 t€ (edellä hankintapäätös 8.8.2023 § 6)

Olisiko hankinnat tulleet kilpailuttaa hankintalain nojalla?

Molemmat tarkastetut hankintapäätökset ovat alle hankintalain mukaisen palvelujen hankinnan kansallisen kynnyсарvon (60 t€, alv 0 %). *Ks. suositukset seuraavalta sivulta.*

Kuinka paljon tehdyistä hankinnoista on syntynyt kuluja kunnan vuosien 2023-2024 ostolaskuaineiston perusteella?

Taksi Turunen Harri Oy:ltä on ajalla 1.8.2023 - 2.6.2024 kirjattu ostolaskuja yhteensä 18 t€ (alv 0 %) hankintapäätösten ollessa 18 t€.

Sivistysjohtajan tekemät hankintapäätökset

Sivistystoimen henkilöstön muutosjohtamisvalmennus Greenstep Oy:ltä / Sivistysjohtaja Sari Aarniokoski 10.12.2024 § 11

Sivistyslautakunta on 23.1.2025 § 3 käyttänyt sivistysjohtajan tekemään hankintapäätökseen hallintosäännön mukaista otto-oikeuttaan ja päättänyt, että hankintaa ei toteuta.

Sivistysjohtaja on tämän jälkeen viranhaltijapäätöksellä 30.1.2025 § 13 kumonnut aiemmin tekemänsä hankintapäätöksen ja päätöksen täytäntöönpano on keskeytetty.

Kunnan vuoden 2025 ostolaskuaineistossa ei ole ostolaskuja Greenstep Oy:ltä.

Hiljaisten työtilakuutioiden (Smartblock) hankinnat / Sivistysjohtaja Sari Aarniokoski 10.12.2024 § 12

Sivistysjohtaja on kumonnut tekemänsä hankintapäätöksen viranhaltijapäätöksellä 16.12.2024 § 14 ja päättänyt olla laittamatta hankintapäätöstä täytäntöön. Perusteluna kumoamiselle on *”Hankintapäätöksen teon jälkeen valitusajan aikana on tilatarpeisiin löydetty toisenlaisia ratkaisuja, jotka eivät vaadi hankintaa ja ovat siten taloudellisesti kestäviä.”*

Sivistyslautakunta on käsitellyt molemmat edellä mainitut päätökset kokouksessaan 19.12.2024 § 110 ja päättänyt olla käyttämättä otto-oikeuttaan ao. viranhaltijapäätöksiin.

Suositukset / jatkotoimenpiteet

1. Kunnan tulee jatkossa varmistaa, että hankinnat kilpailutetaan asianmukaisina kokonaisuuksina hankintalain säännösten noudattamiseksi.
 - Hankintalain 4 luvun 30 §:ssä on säädetty toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- ja palveluhankintojen ennakoitun arvon laskennasta sekä 31 §:ssä kiellosta pilkkoa hankinta tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti.
 - Mikäli hankinnat ovat toistuvia ja lähellä hankintalain mukaisia kynnysarvoja, suosittelemme, että kunta dokumentoi päätöksentekoon hankintalain säännösten täyttymisen (hankinnan ennakoitun hankinta-arvon sopimuskaudella / hankintalain mukaisena ajanjaksona)

Koulukuljetusten hallinnointisovellus

Sivistyslautakunta 15.6.2021 § 64 - Koulukuljetusten hallinnointisovelluksen kehitysyhteistyö

Sivistyslautakunta on päättänyt aloittaa kehittämissyhteistyön koulukuljetussovelluksen luomiseksi Aisoft Oy:n kanssa:

- Kehittämistyön on arvioitu kestävän kokonaisuudessaan 3 vuotta, jonka aikana sovellus otetaan vaiheittain käyttöön.
- Kunnan osuus kehittämisestä max 60 t€ (max 20 t€/v.).
- Päätöksen mukaan kustannus on huomioitu TA 2021 ja huomioidaan vuoden 2022 ja 2023 talousarviossa. Kehittämishankkeen kustannus jää alle kansallisen rajan julkisten palveluhankintojen kilpailutukseen velvoittavasta summasta (60 t€). Kehittämissyhteistyö on suunniteltu yksinomaan Mäntyharjun tarpeiden mukaisesti.

Päätökseen on merkitty, että lautakunnan jäsen Jenni Kasurinen on ilmoittanut esteellisyydestään ja poistunut asian ja päätöksenteon ajaksi. Lautakunnan puheenjohtaja Panu Karjalainen on esittänyt, että päätösehdotusta ei hyväksytä, mutta esitys on rauennut kannattamattomana.

Saamamme tiedon mukaan Aisoft Oy:ltä ei ole saatu erillistä tarjousdokumenttia, vaan hinta on ilmoitettu ainoastaan päätöksen esittelyssä ja kirjattu hankintasopimukseen.

Hankinnasta on laadittu hankintasopimus kunnan ja Aisoft Oy:n välillä sopimuskaudelle 1.8.2021 - 31.7.2024. Sopimuksen liitteenä on salassapitosopimus.

Sivistyslautakunta 26.3.2025 § 36 - Toimialan ajankohtaiset asiat

Lautakunta on päätöstekstin mukaan saanut koulukuljetussovelluksen esittelyn Aisoft Oy:n Petri Judénilta ja koulukuljetuskoordinaattori Annika Mäkelältä. Lautakunta on keskustellut sovelluksen käytöstä ja merkinnyt esittelyn tiedoksi.

Muuta

Sivistyslautakunta ei kokouspöytäkirjamerkintöjen perusteella ole käsitellyt kehittämissyhteistyön lopputulosta tai päättänyt sovelluksen käyttöönotosta. Tiedossamme ei ole erillistä päätöstä, jolla kunta olisi hankkinut ja päättänyt ottaa kehitetyn sovelluksen käyttöönsä. Järjestelmän käyttöönotosta ei ole myöskään mainintaa alkuperäisellä hankintasopimuksella.

Kunnan koulukuljetuskoordinaattorilta saamamme tiedon mukaan Aisoft Oy:n kehittämä Koulukyyti-sovellus on osittain kunnan käytössä tarkastuksen tekohetkellä alkuvuonna 2026 ja järjestelmää on testattu muutamilla reiteillä. Sovellus on tarkoitus ottaa laaja-alaisemmin käyttöön seuraavan lukuvuoden alussa syksyllä 2026.

Koulukuljetusten hallinnointisovellus

Kuinka paljon Aisoft Oy on laskuttanut kuntaa vuosien 2021-2025?

Laskupäiväyksillä 1.9.2021 - 1.1.2023 olevat laskut ovat yhteensä 71 t€ (alv 0 %).

- Laskujen yhteissumma ylittää hankintapäätöksessä ilmoitetun 60 t€ 11 t€:lla. Ylitys syntyy laskupäiväyksellä 11.8.2022 olevasta ostolaskusta, jolla on laskutettu lisätöitä 117 tuntia á 95 euroa, Laskun liitteenä on erittely tehdyistä lisätöistä. Laskun on hyväksynyt sivistysjohtaja Sari Aarniokoski.

Vuonna 2024 kunnan ostolaskuaineistossa ei ole ostolaskuja Aisoft Oy:ltä.

Vuonna 2025 on yksi ostolasku Aisoft Oy:ltä 2,5 t€ (alv 0 %).

Kuinka ostolaskut on käsitelty kunnan kirjanpidossa?

Aisoft Oy:n ostolaskut on kirjattu alkuperäisessä käsittelyssä käyttötalous. Tiedossamme ei ole, että kuluja olisi myöhemmin siirretty pysyviin vastaaviin (investointeihin) muistiokirjauksilla.

Suositukset / jatkotoimenpiteet

1. Suorahankintapäätösten perustelu hankintapäätöksessä
 - On epäselvää, olisiko kunta voinut hankkia vastaavanlaisen sovelluksen toiselta palveluntarjoajalta, ja onko nyt kehitetty sovellus räätälöity nimenomaan Mäntyharjun tarpeita varten.
2. Kehittämiprojektien seuranta ja lopputuloksen käsittely
 - Mitä saavutettiin ja mitä opittiin, projektin vaikuttavuus, syntyneet kustannukset ym.
3. Hankintapäätös ja -sopimus lopullisesta tuotteesta sekä määrärahat hankintaan (käyttötalous, investoinnit)

Jakelu

- Kunnanhallitus
- Kunnanjohtaja

Raporttia koskevat yhteydenotot

Milja Leino

JHT, KHT

e. milja.leino@bdo.fi